

Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2019/2020

Etap szkolny

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. masz do rozwiązania **20** zadań, w tym:
 - a. **zadania zamknięte** gdzie podane są odpowiedzi, z których tylko **jedna jest poprawna**; za każde poprawnie rozwiązane zadanie z tej grupy otrzymasz 1 punkt; jeżeli się pomylisz, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową poprawną odpowiedź; jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
 - b. **zadania otwarte** wymagają samodzielnego napisania odpowiedzi; punktacja za każde z tych zadań podana jest przy numerze zadania;
2. za rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać łącznie **40 punktów**;
3. odpowiedzi udzielaj wyłącznie długopisem/piórem; na kartach odpowiedzi nie używaj ołówka, gumki ani korektora;
4. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
5. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
6. na rozwiązanie zadań masz **60 minut**.

Powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	40	100%
Uzyskana liczba punktów		_____%

Tekst do zadań od 1. do 10.

Wisława Szymborska

MINUTA CISZY PO LUDWICE WAWRZYŃSKIEJ

A ty dokąd,
tam już tylko dym i płomień!
– Tam jest czworo cudzych dzieci,
idę po nie!

Więc, jak to,
tak odwyknąć nagle
od siebie?
od porządku dnia i nocy?
od przyszłorocznych śniegów?
od rumieńca jabłek?
od żalu za miłością,
której nigdy dosyć?

Nie żegnająca, nie żegnana
na pomoc dzieciom biegnie sama,
patrzcie, wynosi je w ramionach,
zapada w ogień po kolana,
łunę w szalonych włosach ma.

A chciała kupić bilet,
wyjechać na krótko,
napisać list,
okno otworzyć po burzy,
wydeptać ścieżkę w lesie,
nadziwić się mrówkom,
zobaczyć jak od wiatru
jezioro się mruży.

Minuta ciszy po umarłych
czasem do późnej nocy trwa.

Jestem naocznym świadkiem
lotu chmur i ptaków,
słyszę, jak trawa rośnie
i umiem ją nazwać,
odczytałam miliony
drukowanych znaków,
wodziłam teleskopem
po dziwacznych gwiazdach,
tylko nikt mnie dotychczas
nie wzywał na pomoc
i jeśli pożałuję
liścia, sukni, wiersza –

Tyle wiemy o sobie,
ile nas sprawdzono.
Mówię to wam
ze swego nieznanego serca

Wisława Szymborska, *Minuta ciszy po Ludwice Wawrzyńskiej*. [w:] *tejże Wołanie do Yeti*, Kraków 2017.

Zadanie 1. (0–1)

Wskazanim zwrotkom wiersza przyporządkuj funkcję, jaką pełnią w utworze, wstawiając w pustą kratkę odpowiednią literę.

	3. zwrotka
	4. zwrotka
	6. zwrotka
	7 zwrotka

A	Osobiste wyznanie podmiotu lirycznego.
B	Zamierzenia bohatera lirycznego.
C	Relacja naocznego świadka.
D	Dialog.
E	Ogólna refleksja o postawach ludzkich.

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

1.	Występujące w wierszu dialog, bohaterowie i relacja z wydarzenia to elementy typowe dla liryki.	P	F
2.	Zastosowanie czasu teraźniejszego w relacji z wydarzenia sprawia, że czytelnik zostaje postawiony w roli świadka.	P	F

Zadanie 3. (0–2)

Uzupełnij notatkę na temat wiersza właściwymi informacjami.

Bohatera lirycznego wiersza Wisławy Szymborskiej, którym jest

....., można zidentyfikować na

podstawie

Kim jest podmiot liryczny w wierszu, który swoją obecność bezpośrednio ujawnia po raz

pierwszy w zwrotce, można ustalić na podstawie

.....

Zadanie 4. (0–2)

Wyjaśnij, jaką funkcję w utworze pełnią pytania retoryczne?

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Objaśnij w kontekście całego wiersza sens metafory użytej w zdaniu *Mówię to wam/ ze swego nieznanego serca.*

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Sformułuj argument uzasadniający tezę, że wiersz Wisławy Szymborskiej **MINUTA CISZY** PO LUDWICE WAWRZYŃSKIEJ ma charakter filozoficzny.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Przyporządkuj podane środki stylistyczne do właściwych nazw, wstawiając w pustą kratkę odpowiednią literę.

	<i>tam już tylko dym i płomień!</i>
	<i>od przyszłorocznych śniegów</i>
	<i>zapada w ogień po kolana</i>
	<i>chciała kupić bilet, / wyjechać na krótko, / napisać list</i>

A	przenośnia
B	powtórzenie
C	porównanie
D	wykrzyknienie
E	epitet

Zadanie 8. (0–2)

Wypisz z trzeciej zwrotki czasownik w trybie rozkazującym i wyjaśnij, jaką pełni funkcję w wierszu.

Czasownik:

Funkcja:

.....

Zadanie 9. (0–3)

Ludwika Antonina Wawrzyńska (ur. 22 kwietnia 1908 w Warszawie, zm. 18 lutego 1955 tamże) – pedagog, z narażeniem życia uratowała z pożaru czworo dzieci z sąsiedztwa, stając się jego ofiarą.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ludwika_Wawrzyńska

Na podstawie artykułu hasłowego z Wikipedii i wiersza Wisławy Szymborskiej zredaguj notatkę prasową o śmierci Ludwiki Wawrzyńskiej zatytułowaną *Zwyczajna niezwykajna*. Pamiętaj o poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

ZWYCZAJNA NIEZWYCZAJNA

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

W wyrazie *czworo* różnica między wymową a pisownią wynika ze zjawiska

A.	ubezdźwięcznienia,	analogicznie jak w wyrazie	1.	liczba.
			2.	porządek.
B.	udźwięcznienia,		3.	mrówki.

Tekst do zadań od 11. do 19.

John Ronald Reuel Tolkien

SMAUG

Długo stały krasnoludy w ciemnościach pod drzwiami, naradzając się, co robić, wreszcie przemówił Thorin:

– Oto wybiła godzina szanownego pana Bagginsa, który okazał się cennym przyjacielem w ciągu całej długiej podróży, jako hobbith – nadspodziewanie na swój wzrost – wielki męstwem, niewyczerpany w pomysłach, a także, pozwolę sobie rzec, obdarzony nad zwykłą miarę szczęściem w przygodach. Wybiła tedy godzina, by pan Baggins wypełnił zadanie, do którego zobowiązaliśmy go, zabierając z sobą na tę wyprawę.

– Jeśli chcesz przez to powiedzieć, że twoim zdaniem ja powinienem pierwszy zapuścić się w ten tajemniczy korytarz, o Thorinie, synu Thraina, zwany Dębową Tarczą

– przerwał mu gniewnie Bilbo – mów tak od razu i daj spokój ceregielom. Kto pójdzie ze mną?

Nie spodziewał się usłyszeć chóru licznych ochotników, więc nie doznał rozczarowania. Na usprawiedliwienie krasnoludów mogę wam powiedzieć tylko tyle: krasnoludy nie są bohaterami, to plemię wyrachowane, bardzo wysoko ceniące pieniądź. Są wśród nich chytre sztuki, nawet oszuści i naprawdę łotrzyki, ale są także krasnoludy dość uczciwe i do takich właśnie zaliczyć należy Thorina wraz z jego drużyną. Nie trzeba jednak za wiele od nich wymagać.

Kiedy hobbit wsuwał się przez zaczarowane drzwi do wnętrza Góry, za jego plecami gwiazdy ukazały się na bladym, pociętym czarnymi pasmami niebie. Droga okazała się łatwiejsza, niż przewidywał.

Bilbo, wystrzegając się jakiegokolwiek hałasu, bezszelestnie zaczął schodzić w dół, w ciemność. Trząsł się ze strachu, ale jego drobna twarzyczka miała wyraz stanowczy i zawzięty. Nie był to już ten sam hobbit, który ongi wybiegł ze swej norki bez chustki do nosa. Od dawna już nauczył się obywać bez chustki! Wysunął mieczyk, zacisnął pasa i szedł naprzód. Był samiuteńki. Po jakimś czasie zaczęło mu się robić gorąco. „Czy mi się zdaje – myślał – czy też tam, przede mną, coś świeci jakby luna?”

Bilbo stanął w miejscu. To, że po chwili znów ruszył naprzód, było największym dowodem męstwa, na jakie w życiu się zdobył. Wszystkie okropności, które zdarzyły się potem, były niczym w porównaniu z tą decyzją. Prawdziwą walkę stoczył samotnie w ciemnym tunelu, nim jeszcze zrozumiał ogrom czyhającego niebezpieczeństwa. W każdym jednak razie po krótkim przystanku poszedł dalej. Wyobraźcie go sobie zbliżającego się do końca tunelu, gdzie otwiera się wąski wylot, podobny z kształtu do drzwi wejściowych. Mała główka hobbita wsuwa się ostrożnie w szparę. Bilbo ma przed oczyma wielką pieczarę, może loch więzienny dawnej siedziby krasnoludów, wyżłobiony u samych korzeni Góry. Jest tak ciemno, że można tylko zgadywać rozmiary obszernej piwnicy, lecz w ciemnościach pod najbliższą ścianą od skalnej podłogi bije jasna luna. To blask Smauga!

John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit czyli tam i z powrotem*. Warszawa 1988. Tłum. Maria Skibniewska

Zadanie 11. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań odnoszących się do narracji i narratora w przytoczonym fragmencie utworu. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

1.	Narrator udziela czytelnikowi informacji nie związanych z akcją, ale istotnych dla zrozumienia motywacji czy charakteru bohaterów.	TAK	NIE
2.	Narrator opowiada o zdarzeniach, w których sam uczestniczył lub których był świadkiem.	TAK	NIE
3.	Narrator ani razu nie zdradza swojej tożsamości i nie mówi o sobie, ale wielokrotnie zwraca się bezpośrednio do swoich czytelników.	TAK	NIE
4.	Narrator jest wszechwiedzący, ponieważ zna nie tylko słowa i losy bohaterów, ale także ich myśli i intencje.	TAK	NIE

Zadanie 12. (0–1)

Podaj przykłady dwóch elementów baśniowych występujących w przytoczonym fragmencie utworu J.R.R. Tolkiena.

.....

Zadanie 13. (0–2)

Wyjaśnij, dlaczego decyzja o wejściu do tunelu okazała się w życiu Bilba momentem przełomowym.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–2)

Napisz, czego dowiedział się Bilbo o sobie pod wpływem przeżywanych podczas podróży doświadczeń, skoro po dotarciu do Góry *nie był to już ten sam hobbit, który ongi wybiegł ze swej norki*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–3)

a. Dokończ zdanie – zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Hobbit czyli tam i z powrotem jest powieścią

- A. fantasy.
- B. historyczną.
- C. obyczajową.
- D. fantastycznonaukową.

b. Uzasadnij odpowiedź, podając dwie cechy gatunkowe powieści Tolkiena.

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie – zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

W przytoczonym fragmencie powieści podstawowym czasem narracji jest czas przeszły, ale znaleźć w nim można urywek napisany w czasie teraźniejszym, który przede wszystkim

- A. celowo spowalnia bieg akcji, aby wzmóc zainteresowanie czytelnika.**
- B. stwarza złudzenie, że czytelnik czuje się świadkiem zdarzeń.**
- C. podkreśla dystans narratora do prezentowanych zdarzeń.**
- D. ożywia akcję i czyni ją bardziej dynamiczną.**

Zadanie 17. (0–2)

Jakiego środka stylistycznego użył narrator, opisując sytuację Bilba w tunelu słowami *Był samiuteńki* i czemu taki zabieg językowy służy?

Środek stylistyczny:

Funkcja:

.....

Zadanie 18. (0–1)

Wskaż wypowiedzenie, które zawiera imiesłowy równoważnik zdania – zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

- A. *Bilbo, wystrzegając się jakiegokolwiek hałasu, bezszelestnie zaczął schodzić w dół, w ciemność.***
- B. *Trząsł się ze strachu, ale jego drobna twarzyczka miała wyraz stanowczy i zawzięty.***
- C. *Nie spodziewał się usłyszeć chóru licznych ochotników, więc nie doznał rozczarowania.***
- D. *Prawdziwą walkę stoczył samotnie w ciemnym tunelu, nim jeszcze zrozumiał ogrom czyhającego niebezpieczeństwa.***

Zadanie 19. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego wyraz *góra* w zdaniu *Bilbo ma przed oczyma wielką pieczarę, może loch więzienny dawnej siedziby krasnoludów, wyżłobiony u samych korzeni Góry* został zapisany wielką literą.

.....

.....

Zadanie 20. (0–10)

Napisz charakterystykę postaci literackiej, której losy potwierdzą trafność stwierdzenia Alberta Einsteina, że *tylko życie poświęcone innym warto jest przeżyć*. Nie odwołuj się do tekstu z arkusza.

Twoja praca powinna zająć nie mniej niż połowę wyznaczonego miejsca lub liczyć co najmniej 150 słów.

